

A person in a dark, hooded robe stands on a rocky ledge, looking out over a vast, ancient city. The city is built on a hillside, with numerous buildings, towers, and a large central structure. The scene is set in a hazy, golden light, suggesting a sunset or sunrise. The city is surrounded by a river and a valley with some greenery. The entire scene is framed by a decorative, golden border with intricate patterns.

SINI EZER
MASADAN
KIRJURI

HAJUSTEENTEKIJÄT

DOCENDO

SINI EZER

MASADAN
KIRJURI

DOCENDO

Ensimmäinen painos

Hajusteentekijät-sarjan osa 2

© Sini Ezer ja Docendo 2026

www.docendo.fi

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Kansi: Timo Numminen

Graafinen suunnittelu ja taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-850-548-8

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@docendo.fi

Danielille, Itamarille ja Tuulille

”Lennä linnunpoikanen,
halki taivaan,
lennä minne tahdotkin.”

ARIK EINSTEIN

ALKUSANAT

Caesarea Maritima, Ianuarius, kuudes Vespasianuksen vuosi

Minä olen elossa ja kirjoitan, sillä muste ja papyrus pelastivat minut. Minä en kyennyt taistelemaan veljieni rinnalla, koska miekka oli käteeni liian raskas. Minun aseeni on ruokokynä, joka jättää jälkeensä nämä merkit, joita luet. Ja sitä käytän kertoakseni niistä, joiden ansiosta selvisin.

Minä olen Reuben Naftalinpoika Jerusalemissa. Isäni oli leeviläinen pappi ja hajusteentekijä Jerusalemissa ja äitini viljelijän tytär Bethelistä. Olin kaksitoistavuotias, kun kotimme ja koko Jerusalemin kaupunki poltettiin maan tasalle.

Minä voisin aloittaa lapsuudestani isäni, hajusteentekijän, talossa, rakkaasta perheestäni, Tempelistä ja kultaisesta kaupungista sen loiston päivinä, kaikesta kauniista. Sen jätän kuitenkin tuonnemmaksi. Minun on aloitettava tuosta kohtalokkaasta päivästä, jolloin tuntemani elämä katosi ja jouduin pakomatkilleni, joka on kuljettanut minut kirjoittamaan näitä sanoja.

Ei ole helppoa kuvata tapahtunutta. Monta kertaa olen pudottanut kynän kädestä, mutta tällä kertaa en luovuta. Etsin oikeat sanat, sillä minun on pidettävä lupaukseni. Minun on kerrottava kaikki, minkä omin silmin todistin Masadan linnakkeessa.

JERUSALEMIN
RAUNIOT

LUKU 1

Reuben

Jerusalem, Augustis, ensimmäinen Vespasianuksen vuosi

ENSIMMÄISEN TUHON TODISTIN yhdeksäntenä päivänä *av*-kuuta, kun keskikesän paahteiden korventama Jerusalem syttyi ilmiliekkeihin.

Kaupungin muurit ja puolustus oli murrettu, ja legioonalaiset vyöryivät Temppeleaukiolle. Sotilas puuskutti edessäni raskaan haarniskansa alla Temppelele portailla. Kypärä oli vinossa ja raajat veriroiskeissa. Käsi puristi suojakilpeä ja toinen *gladius*-miekkaa, jonka terä oli värjäätynyt pahaenteisesti. Hän oli raivannut tieltään jo monta vastustajaa rynnätessään aukion halki kaupunkimme ytimeen, pyhään Temppeleliin. Nyt sotilaan raivo suuntautui minuun. Hän kohotti aseensa ja kajautti: ”*Ad mortem, inimice, vivat Caesar*. Kuolema vihollisille, eläköön Caesar!”

Miekkani oli pidempi ja terävämpi kuin vastustajan, mutta liian raskas, kuin sata kiveä. Käteni tärisi. Vaikka onnistuisin heilauttamaan aseensa ilmaan, isku ei riittäisi edes horjauttamaan legioonalaista, saati haavoittamaan häntä rautaisen kuorensa läpi. Se oli selvää hyökkääjällekin, joka mittaili laihaa tärisevää poikaa edessään ja virnisti.

”Lausu rukouksesi, räpäle.”

Se oli tässä, elämäni viimeinen hetki.

Isän kasvot häivähtivät mielessäni, ja kuulin hänen lempeän äänensä.

Reuben, poikani.

Terä pysähtyi ilmaan. Sotilaan huomio oli kääntynyt aukiolle, missä helvetti oli irti. Miehet karjuivat, miekat kalisivat, joku ulvoi kivusta, toinen aneli apua. Meteli sekoittui korviahuumaavaksi kaaokseksi, jonka seasta kaikui uudenlaisia huutoja.

”Temppeli palaa!”

”Tulipalo!”

Se oli tilaisuuteni perääntyä, mutta jalkani olivat vetelät. Veri oli valahtanut kehostani, vaikkei sotilas ollut edes naarmuttanut minua. Olin luullut kuolevani siihen paikkaan. *Temppelin portaille roomalaisen miekasta, kuten isä.*

Joku tarrasi käsivarteeni ja reuhtoi minua pois miekanterän ulottuvilta. Tunnistin ystäväni Jonatanin kasvot.

Temppeli oli tulella, ja taistelu sai uuden käänteen. Sotilas pyörähti kannoillaan ja rynni pyhäkköön muiden legioonalaisten perässä. Puolustus oli nujerretty, ja Temppelin aarteet ja kalleudet olivat vapaata saalista. Ne kiinnostivat roomalaisia enemmän kuin minunlaiseni mitätön vihollinen.

Viisi kuukautta roomalaiset olivat meitä piirittäneet, päämääränä kukistaa Jerusalem, juutalaisten kapinan keskus. Rooma oli kasvattanut valtaansa Juudeassa vähitellen ja yrittänyt tehdä alueesta näköisensä, osan keisarin valtakuntaa, missä ei ollut sijaa uskollemme ja tavoillemme. Niinpä juutalaiset kapinoivat. Ensin roomalaiset olivat kukistaaneet vastarinnan pohjoisessa Galileassa ja sieltä edenneet Jerusalemiin. Matkallaan he olivat pyyhkineet maan tasalle jok’ikisen kylän, mukaan lukien äitini kotikylän Bethelin.

Nyt he olivat valtaamassa kaupunkia kenraali Tituksen johdolla. Pahamaineinen kymmenes legioona oli lopulta murtanut Jerusalemin valloittamattomat muurit pohjoisesta ja eteni kohti kaupunkimme ydintä, pyhää Tempeliä. Se oli Herramme talo, Jerusalemin ja koko Juudean sydän, jonka valtaaminen musertaisi meidät, sen he tiesivät.

Me, jotka olimme selviytyneet piirityksen kauhuista, olimme puolustamassa sitä viimeisillä voimillamme.

Palaneen katku palautti minut polttavaan todellisuuteen. Jonatan kiskoi minua portaiden reunalle, missä joukkomme järjestäytyi uudelleen – jos nyt meitä joukoksi saattoi kutsua. Me olimme vain sekalainen lauma nääntyneitä kaupunkilaisia. Joillakuilla oli miekat, toisilla nuija, kirves tai aidanseiväs, mitä vain käteen oli osunut. Suurilta osin olimme surkukupaisia vastustajia hampaisiin asti aseistautuneelle roomalaislegioonalle, vaikka oli miehissämme kyvykkäitäkin taistelijoita. Kuten Jonatanin isovelji Jakov, joka johti korttelimme väkeä, sekä muutamat hänen taistelutoverinsa. Ystäväni Jonatan, vaikka olikin vain vuoden minua vanhempi, oli myös ilmiömäinen miekan kanssa ja kykenisi kaatamaan sillä vihollisen.

Jakov tähyili valppaana aukiolle. Hänen raajoissaan oli verta vuotavia haavoja, jotka eivät häntä huojuttaneet. Kokoonnuimme tiiviimmin hänen ympärilleen ja tuijotimme mykistyneinä savua, joka kohosi korkeuksiin Temppelin pyhimmän osan keskeltä.

”Äkkiä, vettä, tuokaa vettä! Sammuttakaa liekit!” joku parkui, vaikka oli selvää, ettei mitään ollut tehtävissä.

”Temppeli on menetetty. Emme voi muuta kuin vetäytyä”, Jakov päätti raskaalla äänellä.

Kamppailu aukiolla oli laantumassa. Yhä useampi roomalainen sotilas luopui taistelusta ja ryntäsi Temppeliin. Liekit janosivat ravintoa ja uhkasivat polttaa poroksi himotut sotasaaletit.

”Me voimme yhä puolustaa kotejamme. Niihin emme heitä päästä”, Jakov karjaisi ja johti meitä aukion halki kohti markkinakatua, joka vei Alakaupunkiin. Siellä oli kotini ja isäni hajustepaja. Sinne olisin halunnut juosta turvaan tuoksujen keskelle, mutta tehtäväni oli suojella äitiäni ja siskojani. Olin perheeni pää ja ainoa mies.

Pinnistelin pysyäkseni ystäväni Jonatanin kintereillä. Maassa lojui epämääräisiä möhkäleitä, ihmisten kokoisia. Harpoin niiden yli ja

astuin vain punaiselle kivetykselle. Sandaalini litisivät kuin sateella, vaikka ilma oli rutikuiva.

Isosiskoni Hadassa seisoi aukion reunalla kädessään tukeva kuokka, jolla isä oli möyrinyt yrttitarhaamme. Se oli painava, ja hauras siskoni oli hädin tuskin jaksanut nostella sitä. Nyt hän piteli sitä molemmin käsin hurjistuneena. Hetken luulin, että sisko oli harha, kuten isä aiemmin.

”Reuben, oletko kunnossa?” Hadassa huusi.

Hänen ympärillään oli muitakin kotikatamme naisia leijonaemon taisteluntahto silmissään. Heidän kotinsa ja lapsensa olivat vaarassa, ja he puolustaisivat niitä henkeen ja vereen. Hain heidän seastaan äitiä ja Shiraa, viimeisillään raskaana olevaa toista isosiskoani, enkä löytänyt heitä.

Hadassa ryntäsi luokseni, tarrasi käsivarteeni ja puuskahti.

”Luojan kiitos, sinä olet kunnossa.”

”Missä äiti ja Shira?” kysyin.

”Kotona turvassa. Shiran poltot alkoivat, ja äiti jäi hänen luokseen.”

Jakov säntäsi alas markkinakatua ja huiski Alakaupungin suuntaan. ”Tänne, puolustukseen. Me emme päästä heitä koteihimme.” Juoksimme Jakovin kintereillä kohti kaupunginosamme pääväylää, mutta syöksy loppui lyhyeen. Katu kuhisi jo roomalaisia sotilaita. Miekkojen ja keihäiden lisäksi heillä oli soihtuja, ja savua kohosi taivaalle korttelimme yllä.

Jakov pyörähti ympäri ja komensi naiset ja lapset alas Siloan altaille. ”Sinne tuli ei leviä, ja me suojaamme teitä. Jonatan, Reuben, te myös, alas”, Jakov karjui. ”Suojelkaa muita!”

Jonatan halusi jäädä isoveljensä rinnalle, näin sen hänen pettyneestä ilmeestään. Hän oli valmis hyökkäykseen, valmis tappamaan. Hän käsiteli miekkaa jopa taitavammin kuin koulutetut roomalaiset sotilaat. Hän ei karjunut vaan liikkui äänettömästi, hiipi saalista kohden kuin pantteri. Kun minä olin aiemmin taistelun aikana hyytynyt kauhusta aloilleni,

hän oli sivaltanut reidet auki yhdeltä sotilaalta, toista pistänyt kylkeen juuri oikeaan kohtaan haarniskan rakoon.

Jonatan ei silti hangoitellut vastaan. Jakov johti meitä, ja Jonatan kunnioitti isoveljensä käskyjä. Jonatan viittasi minut mukaansa, ja ampaisimme naisten perään. Leveät raput laskeutuivat Alakaupungin laidalta Siloan laakson alaille, kaupungin veden lähteille. Vesi kumpusi maanalaisesta lähteestä kaupungin ulkopuolella ja virtasi saarrosta piittaamatta pitkin tunneleita altaisiin muurien sisäpuolelle. Vaikka ruoka oli loppunut kaupungista piirityksessä, vettä oli ollut riittämiin, ja se oli pitänyt meidät hengissä.

Käännyin katsomaan taakseni viimeisen kerran, ennen kuin harpoin rappuja alas. Vielä aamulla Temppleri oli seissyt uljaasti keskellä kaupunkia ja loistanut valkeana auringossa. Nyt liekit olivat vallanneet rakennuksen, ja kylmä hiki kihosi selkääni. *Tuli leviäisi Alakaupungin taloissakin yhtä kerkeästi.*

Me odotimme Siloan altailla. Allasaukiolle virtasi joka puolelta haavoittuneita miehiä, itkeviä lapsia, naisia ja vanhuksia pakokauhun vallassa. Kaupungin portit olivat olleet teljettyinä piirityksessä, mutta nyt portti altaiden perällä oli murrettu. Se oli ainoa pakotie muurin läpi ulos luhistuvasta kaupungista, ja väki pakeni sinne henkensä edestä.

Taivas oli tuhkanharmaa. Liekit leiskuivat Alakaupungin talojen katoilla. Sydämeni hakkasi niin lujaa, että lyönnit kohisivat korvissa ja peittivät muut kauhun äänet alleen. Siellä paloivat lapsuudenkotini ja koko maailma, jonka tunsin.

”Missä äiti ja Shira ovat?” tivasin Hadassalta.

”Gideon lähti hakemaan heitä”, Hadassa rauhoitteli, ja nyt vasta panin merkille, että siskoni Shiran aviomies Gideon ei ollut enää rinnallamme.

”Tuli leviää vauhdilla... Ehtivätkö he pois?” Ääneni oli kuivaa kahinaa.

”Ehtivät, he tulevat kohta”, Hadassa väitti, ja toivoni roikkui hänen sanoissaan.

Tuuli levitti savua ja nokea altaille asti. Silmiäni kirveli, mutta en irrottanut katsetta rapuista. Jonatan teki samoin, odotti omaa äitiään ja kahta muuta veljeään. Hekin olivat kuvitelleet olevansa parhaassa turvassa seinien sisällä kodissaan, joka oli muuttunut surmanloukuksi.

Puristin miekan kahvaa ja rukoilin. *Luojani, anna heidän selvitä, anna heidän ilmestyä savun keskeltä. Anna heidän selvitä...*

Tunnistin vihdoon pakenevien seasta Milkan, Shiran anopin palvelijan, joka oli asunut luonamme viime kuukaudet. Sydämeni huohti helpotuksesta. Hän oli sitonut kantoliinalla rinnalleen tyttövuovansa Dinan ja talutti toista pientä tyttöä, joka itki hädissään. Se oli Naomi, Shiran kolmevuotias tytär.

Vaikka miten tähyilin ihmisvirtaa, joka valui rappuja alas, Shiraa ja äitiä en löytänyt.

Hadassa riensi Milkaa vastaan ja kaappasi hätääntyneen Naomin syliinsä.

”Luojan kiitos, että te ehditte pois sieltä”, hän puuskahti. ”Missä muut?”

Milka läähätti hengästyneenä, kunnes kykeni puhumaan.

”Shira ei pysty liikkumaan, hän synnyttää nyt. Äitisi jäi sinne auttaamaan ja myös Gideon. Shira antoi Naomin huostaani, jos käy niin että...” Milka jätti lauseen kesken ja katsahti Hadassaan.

Hadassan syli ei auttanut, Naomin itku yltyi, ja hänen porunsa sekoitui huutoihin ympärillä.

”Äitisi tulee kohta”, Hadassa väitti, vaikka säikkynyt ilme ei vakuuttanut ketään.

Isä oli kuollut Temppelein portaille yksin ilman perhettä rinnallaan, kun roomalaiset olivat hyökänneet kaupunkiin ensimmäisen kerran neljä vuotta aiemmin. En kestänyt ajatusta, että me muukin perhe menehtyisimme erossa toisistamme.

”Mennään äidin ja Shiran luo”, parkaisin.

Hadassa tarrasi hihaani ja ravisti päätään vimmatusti. ”Emme voi tehdä muuta kuin odottaa ja rukoilla.”

Rukoilin ja rukoilin, kunnes emme voineet enää odottaa. Jakov ja hänen toverinsa joutuivat perääntymään alas portaita sotilaiden edeltä. Roomalaiset ryhmittivät portaiden ylätasanteelle ja hyökkäsivät alas. Mikään ei pidätellyt heitä, ja taistelu siirtyi allasaukealle. Jakov kampa-paili etunenässä kahta vihollista vastaan, ja Jonatan säntäsi veljensä rinnalle. Pelkäsin kuollakseni, mutta oli seurattava perässä. Jakov ärjäisi kuin villipeto ja sivalsi vastustajaa kaulasta, Jonatan iski äänettömästi takaapäin toisen niskaan kypärän ja haarniskan rakoon.

Kolmas sotilas nosti miekkansa ilmaan Jonatanin takana.

”Jonatan, varo!” kiljaisin.

Jonatan pyörähti ympäri ja ehti täpärästi väistää kuolettavan iskun, mutta vihollisen miekka ehti viiltää ystäväni reittä. Jakov syöksyi apuun ja murjoi käden lähes irti sotilalta, joka oli hänen veljeään vahingoittanut.

Ylivoima oli musertava, vihollisia oli loputtomiin. Oli valittava tuhoon tuomittu taistelu, antautuminen tai pako. Jakov valitsi viimeisen.

”Ulos portista!” hän karjui miehilleen ja komensi mukaamme naiset ja lapset, jotka olivat odottaneet allasaukiolla. Liityimme pakenevien ihmisten virtaan altaiden ohi ja läpi muurin aukosta.

”Äiti, äiti...” Naomin sydäntä särkevä itku muuttui hallitsemattomaksi kiljunnaksi.

Vaistosin saman minkä hänkin, en ehkä koskaan näkisi omaa äitiäni. Halusin itkeä ja kiljua Naomin lailla, mutta purin vain huultani. Veri maistui suussani, kun jätimme palavan kaupungin taaksemme.

”MINÄ OLEN ELOSSA JA KIRJOITAN, SILLÄ MUSTE JA PAPYRUS PELASTIVAT MINUT.”

Jerusalem tuho sysää nuoren Reuben Naftalinpojan jättämään kotinsa. Hän hakee turvaa isosiskonsa Hadassan ja pienen siskontyttärensä kanssa Masadan linnakkeesta.

Hiljaisen ja älykkään Reubenin ja kaipuun piinaaman Hadassan on löydettävä omat paikkansa kapinallisten asuttamassa linnakkeessa. Miekka on liian raskas Reubenin käteen, niinpä hän tarttuu kynään ja alkaa kirjata ympäröiviä tapahtumia. Kun roomalaiset kukistavat Masadan, Reuben ja Hadassa joutuvat erilleen ja vaikeiden valintojen eteen. Löytävätkö he rohkeuden ja keinot pelastaa sen, mikä on tärkeintä elämässä?

Masadan kirjuri on kiehtova romaani hajusteentekijän perheen kohtalosta. Samalla se on tarina sanojen voimasta, uskollisuudesta ja valinnoista, rakkaudesta ja sodasta. Se kuljettaa lukijan Masadan linnakkeelta antiikin Roomaan ja Galileaan, vapaudesta orjuuteen ja takaisin. Ajatuksia herättävä historiallinen romaani tarjoaa unohtumattoman lukukokemuksen vuosilta 70–76 jaa.

9 789528 505488

ISBN 978-952-850-548-8 • KL 84.2 • WWW.DOCENDO.FI

DOCENDO